

HRVATSKI LOVAČKI SAVEZ

**PRAVILNIK O RADU PASA PO KRVNOM
TRAGU**

Zagreb, 2012.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom Hrvatski lovački savez (HLS) određuje uvjete za pojedina ispitivanja radnih sposobnosti lovačkih pasa krvosljednika i svih ostalih pasmina lovačkih pasa u radu po krvnom tragu za cijelo područje Republike Hrvatske koji su obavezni za sve članice, a čija je osnovna svrha ispitivanje vrijednosti i lovne uporabljivosti lovačkih pasa krvosljednika, zbog stvarne upotrebe u praktičnom lovu i pronalaženju ranjene divljači.

Ispitivanje radnih sposobnosti pasa u radu po krvnom tragu u pravilu se održavaju po umjetnom krvnom tragu i dijele se na:

- Ispite prirodnih osobina pasa krvosljednika
- Ispite u radu po krvnom tragu za sve pasmine lovačkih pasa.

Osim toga održavaju se i ispiti u radu po prirodnom krvnom tragu, a koji predstavljaju viši stupanj ispita i ovaj ispit u pravilu polažu zreli iskusni psi.

Da bi pas pristupio ispitu po prirodnom krvnom tragu mora imati položen ispit u radu na umjetnom krvnom tragu.

Ocjena exterijske i položen ispit prirodnih osobina pasa krvosljednika dovoljni su za uzgoj, a uvjet da bi pas pristupio ispitu u radu po krvnom tragu. Ostale pasmine lovačkih pasa moraju imati položen ispit prirodnih osobina u svojoj pasminskoj grupi da bi pristupili ispitu u radu po krvnom tragu.

Ispit u radu na umjetnom krvnom tragu (radni ispit) dovoljan je za potrebe zadovoljenja Pravilnika o korištenju lovačkih pasa.

Psi krvosljednici i ostale pasmine pasa u radu po krvnom tragu koriste se u traženju ranjene krupne divljači i krupne divljači stradale u prometu.

Na ispite prirodnih osobina pasa krvosljednika mogu se privesti slijedeće pasmine: hanoverski i bavarski krvosljednici, pas sv. Huberta i alpski brak jazavčar, pod uvjetom da su upisani u neku od važećih rodovnih knjiga, te da posjeduju važeću dokumentaciju, a na radne ispite mogu biti privedene sve pasmine lovačkih pasa.

Uspješno položen ispit upisuje se u radnu knjižicu lovačkog psa zajedno s mjestom i datumom polaganja ispita, brojem bodova i nagradnim razredom, a koje potpisuju suci na natjecanju.

Budući da krvosljednici relativno sporo fizički sazrijevaju ocjena exterijske nije uvjet za pristup IPO-u.

Članak 2.

Budući da organizacija ispita po krvnom tragu zahtjeva vrlo veliku angažiranost organizatora i da je sama organizacija limitirana brojem natjecatelja obavezne su prethodne prijave pasa prema uvjetima organizatora.

Prijava mora sadržavati:

- puno ime psa
- broj važeće rodovnice
- datum štenjenja
- pasminu i spol
- podatke o uzgajivaču, vlasniku i vodiču.

Ispite u radu pasa na krvnom tragu može organizirati i provoditi HLS preko svojih članica i udruga.

Ispiti u radu se u pravilu održavaju u proljeće i jesen, ali se mogu organizirati i tijekom godine, ali ih nikako nije preporučljivo organizirati u vrijeme niskih temperatura i smrzavica, a po snijegu je zabranjeno ispitivanje i ocjenjivanje.

Članak 3.

Na ispitima prirođenih osobina pasa krvosljednika i svih ostalih pasmina lovačkih pasa u radu po krvnom tragu mogu suditi samo odobreni i licencirani lovno - kinološki suci za rad pasa krvosljednika.

Na IPO-u sudac ima pravo postaviti najviše pet tragova i suditi iste, dok na radnom ispitu jedan sudac može suditi najviše 4 traga.

Ispit prirođenih osobina može suditi jedan sudac, a na ispitu u radu mora biti minimalno 2 suca, pri tome se jedan kreće s vodičem i psom po tragu, dok se drugi nalazi kod odstrijeljene divljači i promatra ponašanje psa pri nalaženju divljači.

U radu po prirodnom krvnom tragu ispit može suditi minimalno jedan lovno – kinološki sudac i jedan iskusan lovac.

Krvni trag postavlja onaj lovno – kinološki sudac koji će ga i suditi, a s njim smije biti jedino sudac pripravnik koji se smije kretati po uputama suca isključivo po onom dijelu gdje mu sudac odobri.

Izradu samog traga mogu pratiti i gledatelji ako im to odobre vodič psa, organizator i lovno - kinološki sudac, ali na primjerenoj udaljenosti koju odredi sudac kako ne bi ometali psa i vodiča u radu.

Članak 4.

Budući da organizacija ovakvog natjecanja zahtjeva vrlo iskusno i ekspeditivno ljudstvo na manifestaciji mora biti imenovan voditelj ispita, a koji mora biti lovno – kinološki sudac, pripravnik za lovno – kinološkog suca, iskusan vodič tragača po krvi ili iskusan lovac. Prije početka manifestacije dužan je konzultirati se s lovno – kinološkim sucima koji sude na manifestaciji u vezi s detaljima ispita.

Voditelj ispita je dužan:

- pravovremeno obići sve potencijalne terene za održavanje ispita i odabrati najpogodnije
- pribaviti potrebnu količinu krvi istovjetne s vrstom divljači na kraju traga i adekvatno je pripremiti
- pribaviti i pripremiti odgovarajući komad krupne divljači za polaganje na kraju krvnog traga
- organizirati izvlačenje startnih brojeva i redoslijed tragova
- organizirati red i disciplinu na samom ispitu.

Članak 5.

Vodiči pasa su dužni na vrijeme prijaviti psa, sa sobom donijeti propisanu dokumentaciju (rodovnicu, exterierno radnu knjižicu i propisanu veterinarsku svjedodžbu) i dati je na uvid i upis rezultata. Prilikom rada s psom vodiči trebaju što tiše izdavati zapovijedi psu, a najbolje je kada to rade mimikom lica i pokretima ruke.

Bolesni psi i kuje u tjeranju ne smiju se prijaviti niti privesti na manifestaciju.

Na svim radnim ispitima vodiči su dužni imati propisanu opremu koju sačinjava:

- povodnik za izradu traga minimalne dužine 6 metara
- ogrlicu za izradu traga
- lovačku naprtnjaču (ranac)
- posudu za vodu i bocu s vodom
- lovačko oružje za dostrijel ranjene divljači
- lovački nož
- lovački šešir
- propisanu dokumentaciju (važeću lovačku iskaznicu, oružni list).

STRUČNI DIO

Članak 6.

Na ispitima prirođenih osobina (IPO) dodjeljuju se ocjene od 0 do 4 i to:

- vrlo dobar (4)
- dobar (3)
- dovoljan (2)
- manjkav (1)
- nedovoljan (0)

Pri tome se mogu dodjeljivati i polovične ocjene (npr. 1,5; 2,5, 3,5), ispituju se slijedeće discipline, a dobivene ocjene množe se s pripadajućim koeficijentima:

Discipline:	Koeficijenti:
- vodljivost (vezan)	2
- odloživost	
- a) nevezan	6
- b) vezan	3
- rad na krvnom tragu (na povodniku)	20
- označavanje divljači	
- a) oblajivač	10
- b) pokazivač	10
- ponašanje kod mrtve divljači	2

Na IPO se vodljivost ispituje s vezanim psom na povodniku kao i rad na krvnom tragu, dok se odloživost ispituje s vezanim ili nevezanim psom, ali su koeficijenti različiti. Disciplina označavanje divljači nije uvijet za polaganje IPO-a i nije obavezna i ukoliko pas ne odradi ovu disciplinu može položiti IPO, ali mu se proporcionalno smanjuje broj bodova.

Pas koji jede i vidljivo uništava divljačinu kod ispitivanja discipline „Ponašanje kod mrtve divljači“ dobiva ocjenu 0 i može položiti IPO ali mu se u radnu knjižicu upisuje „radi samo na povodniku“.

Članak 7.

Budući da je ispit u radu po krvnom tragu daleko teži i zahtjevniji od IPO-a i u pravilu ga polažu zreli psi pojedine discipline su teže za izradu od sličnih na IPO- u. Na ispitu u radu po krvnom tragu za sve pasmine lovačkih pasa ocjene su također od 0 do 4, s mogućnošću polovične ocjene, a ispituju se slijedeće discipline:

Discipline:	Koeficijenti:
- vodljivost (nevezan)	4
- odloživost (nevezan)	6
- rad na krvnom tragu	
- a) bez povodnika	30
- b) s povodnikom	20
- označavanje divljači	

- a) oblajivač 10
- b) pokazivač 10
- ponašanje kod mrtve divljači 2

Prema osvojenom broju bodova psima se dodjeljuju nagradni razredi (I , II , III).

Postoji li veći broj pasa u istom nagradnom razredu, rangiranje se vrši prema bodovima, a evidentira po abecednom redu (Ia, Ib, IIa, IIb, IIc, IIIa, itd.).

Ako se na taj način ne dobije nikakva razlika, odlučuje starost u korist mlađeg psa, ženka ima prednost pred mužjacom, te ocjena iz discipline radna tragu divljači, te ocjena eksterijera. U slučaju istih svih predviđenih elemenata pobjednik se odlučuje ždrijebom.

Osim toga da bi pas osvojio I n.r. mora imati minimalno ocjenu 4 iz discipline rad na tragu divljači.

Za II n. r. iz discipline rad na tragu divljači mora imati minimalno ocjenu 3, a za III n. r. mora imati ocjenu 2.

Članak 8.

Na ispitima u radu po prirodnom krvnom tragu ocjenjuju se slijedeće discipline:

- rad na krvnom tragu
- gonjenje divljači
- zaustavljanje i oblajavanje divljači
- označavanje divljači
- a) oblajivač
- b) pokazivač
- opći dojam

Za polaganje rada na prirodnom krvnom tragu divljač se ne smije namjerno ranjavati već se na prijedlog i prethodnu prijavu vodiča pasa krvosljednika vodič poziva prilikom slijedećeg slučajnog ranjavanja pogodnog za izradu traga.

Pri tome trag ne smije biti svježiji od 6 niti stariji od 36 sati.

Ocjene kod ispitivanja pasa po prirodnom krvnom tragu su opisne, a da bi pas položio ispit mora pronaći nastrijeljenu divljač, a da bi se potraga priznala kao rad po prirodnom krvnom tragu mora biti minimalne dužine 400 metara.

Ukoliko je divljač pronađena mrtva pas je mora oblažavati ili pokazivati da bi položio ispit.

Ako je divljač pronađena ranjena i živa tada je treba oblažavati u mjestu barem 10 minuta, a ako divljač bježi tada dužina hladnog traga nije bitna ako pas ima elemente gonjenja i ako je glasno goni u trajanju od najmanje 10 minuta.

Na kraju suci upisuju podatke u zapisnik i ocjensku listu i to vrijeme početka potrage, temperaturu zraka, dužinu traga, vrijeme oblažavanja u mjestu, dužinu gonjenja i opći dojam o upotrebnoj vrijednosti psa.

Članak 9.

Postavljanje traga

Trag se postavlja u visokoj šumi u kojoj treba i smije biti toliko podrasta da omogući kretanje lovcu – vodiču psa i psu. Mjesto nastrela smije biti do 100 metara izvan šume u polju.

Umjetni krvni trag treba biti dug oko 500 metara ili 700 koraka na IPO-u, odnosno 1000 metara ili 1500 koraka na radnom ispitu, s krvi divljači iste vrste kao i položena odstrijeljena divljač na kraju traga.

Odstrijeljena divljač na kraju traga treba biti netom odstrijeljena ili odstrijeljena dan ranije, ali tada treba biti izvaljena utroba s uredno sašivenim mjestom otvaranja. Nije dopušteno ispitivati pse sa smrznutom divljači na kraju traga.

Krvni trag se postavlja dan ranije, a od vremena polaganja traga do izrade traga mora proći minimalno 12, a poželjno je 24 sata.

Za izradu krvnog traga treba upotrijebiti oko 3 decilitra krvi na IPO-u, odnosno 0,5 litre na radnom ispitu porijeklom od divljači istovjetne s divljači na kraju traga.

Kod pripreme krvi za krvni trag radi zaštite od zgrušavanja krvi smije se upotrijebiti mala količina kuhinjske soli. Dodavanje bilo kakve druge tvari nije dopušteno.

Suci postavljaju krvni trag na jedan od tri predviđena načina: prskanjem iz boce, sa spužvicom na dugačkom štapu ili sa specijalnim cipelama na kojima su postavljeni distalni završetci nogu papkaste divljači i specijalna štrcaljka koja kod svakog koraka ostavi određenu količinu krvi.

Trag se obično postavlja s dvije okuke koje su najčešće pod tupim ili pravim kutom. Kada nam je to teško izvesti trag se također može postaviti i u obliku obrnutog slova „U“, s time što tada izlazimo na istu prosjeku s koje smo i krenuli. Na okukama treba postaviti nešto veću količinu krvi.

Minimalna udaljenost između dva postavljena traga je 150 metara.

Pri postavljanju traga treba voditi brigu o smjeru dominantnih vjetrova. Poželjno je da pas radi s vjetrom u leđa (smjer kretanja vjetra od psa prema odstrijeljenoj divljači).

Sudac smije diskretno označiti trag (radi vlastite sigurnosti i točnosti), s druge strane na drveću neupadljivo da vodič psa ne primijeti oznake.

Krvni trag polaže isključivo sudac ili suci koji će sljedeći dan suditi na predviđenom ispitu.

Početak traga treba biti postavljen tako da vodič može jasno vidjeti krv, čuperke dlaka, i eventualno komadiće mesa i kosti.

Mjesto nastrijela treba biti vidno označeno s dvije grančice, a pri tome jedna grančica pokazuje mjesto nastrijela, a druga smjer početka traga.

Rad na krvnom tragu se na IPO-u ispituje na povodniku, a na radnom ispitu se može ispitivati s odvezanim psom ili na povodniku. Povodnik mora biti minimalne dužine 6 metara i u cijelosti odmotan, sa širokom kožnom ogrlicom koja ne davi psa.

Vodič smije korigirati psa prilikom rada na tragu. Ako se pas sam korigira u nekoliko metara to mu ne treba sniziti ocjenu iz ove discipline.

Suci mogu korigirati psa i vodiča maksimalno tri puta, nakon treće korekcije i postavljanja na

trag pas mora izraditi trag ili se diskvalificira.

Vrijeme predviđeno za izradu krvnog traga je 60 minuta.

PROVOĐENJE I OCJENJIVANJE

Članak 10.

Vodljivost

Disciplina vodljivost se na IPO-u provodi s vezanim, a na punom radnom ispitu s nevezanim psom.

Koeficijenti za ovu disciplinu su različiti i koeficijent za vodljivost vezan je 2, a za vodljivost nevezan je 4.

Bez obzira da li vodič radnju izvodi s vezanim ili nevezanim psom postupak i redosljed izvođenja je isti.

Vodič s psom dolazi do sudaca i tiho zapovijedi psu i postavi ga u sjedeći položaj pored lijeve noge. Nakon toga predstavlja sucima sebe i svog lovačkog pomoćnika, te nakon uputstava sudaca nastavlja s radom.

Prvi dio vodljivosti se sastoji od kretanja vodiča i psa prosjekom. Vodič se kreće prosjekom u dužini stotinjak koraka i pri tome mora promjeniti tri vrste kretanja (normalan hod, trk, i šuljanje). Prilikom svake vrste kretanja pas se mora nalaziti uz vodičevu lijevu nogu. Osim toga vodič se mora najmanje dva puta zaustaviti, a prilikom svakog zaustavljanja pas mora sjesti uz vodičevu lijevu nogu.

Drugi dio vodljivosti provodi se u visokoj šumi na način da se vodič zajedno s psom kreće samom šumom. Prilikom kretanja vodič obilazi drveće praveći osmice, obilaske s lijeve i desne strane drveća, šire i uže obilazeći drveće. Pri tome se pas mora kretati uz lijevu nogu vodiča i ne smije ometati vodiča prilikom kretanja. Ukoliko ima prostora za obilaženje drveta

mora se kretati uz lijevu nogu vodiča, a ukoliko nema mjesta tada se kreće iza vodiča. Pri tome je nebitno kreće li se vodič s lijeve ili desne strane drveta.

Ukoliko radnje vodič provodi s vezanim psom pas se ne smije petljati povodnikom oko drveća.

Članak 11.

Odloživost

Odloživost se ispituje i na IPO-u i na ispitu u radu. Na IPO-u se radnja ispituje s vezanim ili nevezanim psom, a na ispitu u radu isključivo s nevezanim psom.

Koeficijent za odloživost vezan je 3, a za odloživost nevezan je 6.

Prilikom izvođenja ove radnje najčešće se ova radnja nadovezuje na disciplinu vodljivost u lovištu. Nakon discipline vodljivost natjecatelj prema uputi sudaca nastavlja s kretanjem do mjesta koje odrede suci i tamo odloži psa.

Ukoliko vodič radi odloživost vezan tada na mjestu koje odrede suci ostavlja vezanog psa. Ukoliko je vodič prijavio psa kao „odloživ nevezan“ na mjestu odlaganja ili na psu ne može ostaviti ništa od opreme (povodnik, ogrlicu, naprtnjaču) ili bilo kakvo pomoćno sredstvo kojim bi se pas osjećao ograničen u kretanju (gumice na nogama ili vratu).

Kada vodič tiho, u miru, bez glasnih naredbi odloži psa, nastavlja s kretanjem i odlazi iz vidokruga psa. Pas ne smije vidjeti vodiča, suce, gledatelje ili drugo pomoćno osoblje.

Na IPO-u se po isteku 5 minuta od kada je vodič izišao iz vidnog polja psa ispaljuje se prvi hitac. Nakon isteka drugih 5 minuta od prvog hica ispaljuje se drugi hitac. Po isteku još 5 minuta od drugog hica vodič odlazi po psa.

Na radnom ispitu je postupak isti jedino se produžava vrijeme odlaganja od hica do hica dakle tri puta po 10 minuta (odložen pas – 10 min – hitac – 10 min – drugi hitac – 10 min – preuzimanje psa).

Ocjenjuje se ukupno ponašanje psa od trenutka odlaganja do trenutka preuzimanja psa od strane vodiča.

Odloživost nevezan

Ocjenom 4 ocjenjujemo rad psa kojega vodič u kretnji odvede do mjesta predviđenog za ispitivanje odložnosti, te ga odloži bez stajanja i zastajkivanja, a pas ostaje u onom položaju u kojem ga je vodič ostavio. Ako ga je vodič ostavio u ležećem položaju pas se može eventualno podići u sjedeći položaj i obrnuto te pri tom ne smije pokazivati nikakve znakove streloplašljivosti, ne smije lajati, zavijati, cviliti, niti se pokušati ustati i napustiti mjesto. Tolerira se da pas ustane te ostane na mjestu, mirnog ponašanja bez lajanja i cviljenja.

Ocjenom 3 ocjenjuje se pas kada se pas ustane s mjesta gdje ga je vodič odložio i napusti to mjesto do 5 metara, a tada se samostalno popravi i ostane na mjestu. Tolerira se tiho zavijanje, cviljenje ili oglašavanje lajanjem do 2 puta u sjedećem ili ležećem položaju na mjestu gdje ga je vodič ostavio.

Ocjenom 2 ocjenjuje se pas koji ustaje, kreće za vodičem ali se u razmaku od maksimalno 20 metara sam ispravlja, te ponovno liježe i ostaje korektan do kraja ispitivanja navedene radnje. Ovom ocjenom također ocijenimo psa koji tiho cvili do kraja ispitivanja ili psa koji leži, sjedi i ogłosi se lajanjem do 5 puta.

Ocjenom 1 ocjenjujemo psa koji glasno laje više od 5 puta, glasno zavija, ali ne napušta mjesto ili napusti mjesto na kojem je odložen dalje od 20 metara ali se ponovno korigira i ostaje odložan do kraja ove discipline.

Dozvoljene su dvije korekcije unutar 10-15 metara, ali se kod svake korekcije ocjena snižava za 1, a kod treće korekcije se pas diskvalificira.

Odloživost vezan

Ocjenom 4 ocjenjujemo rad psa kojega vodič u kretnji odvede do mjesta predviđenog za ispitivanje odložnosti, te ga odloži bez stajanja i zastajkivanja, a pas ostaje u onom položaju u kojem ga je vodič ostavio. Ako ga je vodič ostavio u ležećem položaju pas se može eventualno podići u sjedeći položaj i obrnuto te pri tom ne smije pokazivati nikakve znakove streloplašljivosti, ne smije lajati, zavijati, cviliti, niti se pokušati ustati i napustiti mjesto.

Ocjenom 3 ocjenjuje se pas koji se ustane te ostane na mjestu, mirnog ponašanja bez lajanja i cviljenja.

Ocjenom 2 ocjenjuje se pas koji ustaje, nemirnog ponašanja, koji laje do 2 puta, tiho cvili i zavija uz natezanje povodnika.

Ocjena 1 dodjeljuje se psu koji nateže i trza povodnik, za lajanje do 5 puta, cviljenje, tiho zavijanje bez ikakvih znakova streloplašljivosti.

Ocjena 0 dodjeljuje se za silovito trzanje povodnika, jasne znakove pokušaja napuštanja mjesta, neobuzdano lajanje i zavijanje sa ili bez znakova streloplašljivosti.

Članak 12.

Rad na krvnom tragu

Vodič na poziv voditelja ispita dolazi do početka krvnog traga, ten a desetak metara od početka traga odlaže psa. Nakon toga pristupa sucima koji mu objašnjavaju i pokazuju mjesto nastrijela i smjer u kojem je ranjena divljač odbjela. Vodič treba pregledati trag, pokušati utvrditi mjesto pogotka divljači, pristupiti s psom početku traga i nakon koncentracije i prihvaćanja traga od strane psa početi s radom. Pas treba raditi „niskim nosom“, mirno i staloženo.

Prilikom rada po tragu povodnik mora biti u potpunosti odmotan i olabavljen, spušten između prednjih nogu psa. Za vrijeme rada vodič smije pomagati psu, smije ga zaustaviti u radu i odložiti da se koncentrira i smiri ukoliko je nervozan i žuri po tragu. Vodič ima pravo korigirati psa, ali korekcije snižavaju ocjenu. Skretanje i silazak s traga preko 40 metara smatra se greškom ili korekcijom bez obzira da li je vodič ili su suci korigirali rad psa. Ukoliko se pas samostalno korigira i ispravi u radu po tragu u okviru 40 metara ocjena se ne snižava.

Kada pas svojim ponašanjem pokaže krv ili komadiće kosti i dlake vodiču, vodič treba prijaviti sucima nalazak istih dizanjem ruke.

Površan, pretemperamentan i nesiguran rad s mnoštvom sitnih greškica također utječe na ocjenu.

Ranjena divljač najčešće bježi u najgušće predjele kako bi se sakrila i sačuvala život i prilikom potraga po prirodnom krvnom tragu ponekad je rad na povodniku gotovo nemoguć zbog toga što se povodnik često petlja u vegetaciju i potraga s povodnikom je otežana ili nemoguća. Zbog toga se psi koji rade nevezani posebno cijene i nagrađuju višim koeficijentom.

Ako pas trag izrađuje nevezan mora konstantno surađivati s vodičem te biti u stalnom kontaktu i vidokrugu vodiča.

Na IPO- u pas trag izrađuje vezan na povodniku i tada je koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline 25, dok na radnom ispitu pas trag može izrađivati vezan na povodniku i tada je koeficijent 15, a ako je nevezan koeficijent je 25.

Ocjenjivanje

Ocjenom 4 ocjenit će se pas koji u zadanom vremenu bez ijedne korekcije od strane vodiča ili sudaca riješi trag i pronađe nastrijeljenu divljač.

Ocjenom 3 ocjenit će se pas koji uz jednu korekciju sudaca ili više manjih korekcija od strane vodiča u okviru 40 metara u zadanom vremenu pronađe nastrijeljenu divljač.

Ocjenom 2 ocjenit će se pas koji u zadanom vremenu uz dvije korekcije pronađe divljač.

Ocjenom 1 ocjenit će se pas koji uz tri korekcije sudaca u zadanom vremenu pronađe nastrijeljenu divljač.

Ocjenom 0 ocjenit će se pas koji u zadanom vremenu ne pronađe divljač ili ima više od tri korekcije.

Za rad koji nije opisan ovim ocjenama, površan rad ili rad s više manjih korekcija vodiča moguće je dodjeljivanje međuocjena.

Članak 13.

Označavanje divljači

Pas mrtvu divljač može označavati na dva načina: oblagavanjem i pokazivanjem.

Označavanje mrtve divljači je disciplina prijeko potrebna pri izradi prirodnog krvnog traga. U praktičnom lovu ranjena divljač vrlo često zalegne na nepristupačnim terenima, u najgušćim šikarama i branjevinama. Tada je nemoguće izraditi trag ranjene divljači na povodniku zbog toga što nam se povodnik petlja i zapinje te ometa psa u radu. Kada se dogodi ovakva situacija, vodič mora odvezati psa i pustiti ga da sam izradi trag i pronađe divljač.

Najpraktičnija i najpoželjnija radnja je kada pas pronađenu ranjenu živu ili mrtvu divljač glasno oblagava što duže to bolje (do dolaska vodiča), i na taj način daje do znanja gdje se divljač nalazi i omogućuje svom vodiču dostrel ranjene divljači ili pronalazak mrtve divljači. Oblajivač je praktičniji od pokazivača u prirodnim potragama i treba težiti uzgoju takvih pasa. Praktičniji je zbog toga što nam daje do znanja točno mjesto gdje se divljač nalazi u svakom trenutku, bez obzira da li je divljač živa ili mrtva, te vodiču omogućuje dovoljno siguran hitac. Pas pokazivač pri pronalasku ranjene ili mrtve divljači šuti te nismo u mogućnosti odrediti udaljenost i smjer u kojem se nalazi divljač.

Prije samog natjecanja vodič prijavljuje sudačkom povjerenstvu da li je njegov pas oblagivač ili pokazivač mrtve divljači.

Ako je pas pokazivač mrtve divljači tada vodič prije početka rada sucima objašnjava detaljno na koji način njegov pas daje do znanja da je pronašao mrtvu divljač. Pas može na više načina pokazati da je pronašao mrtvu divljač (lajanjem na vodiča, valjanjem pred vodičem, vučenjem za nogavice, skakanjem na vodiča, itd.). Da je bio kod divljači pas može pokazati i kontrolnim predmetom. Po kontrolnom predmetu vodič zna da je pas pronašao divljač. Tada pas vodi svog vodiča do divljači. Kod ocjenjivanja je bitan dojam da pas želi dovesti vodiča do divljači i pokazati vodiču divljač. Suci mogu narediti vodiču da promijeni smjer kretanja suprotno od smjera divljači da bi utvrdili želi li pas stvarno dovesti vodiča do divljači. Pas treba vodiča ispraviti i dovesti do divljači.

Navedene discipline treba ispitivati na istom tragu na kojemu je ispitivan i rad na krvnom tragu.

Pod uvjetom da je pas dobro izradio trag otprilike 100 metara prije kraja traga, a to mjesto je obično označeno kao ležaj ranjene divljači suci zaustave vodiča i psa te nakon toga vodič treba odvezati psa da izradi trag i pronađe divljač slobodnim traženjem ili tragom, „visokim ili niskim nosom“ da bi mogao pokazati disciplinu oblagavanja ili pokazivanja. Kod praktične potrage također obično imamo trag krvi do same divljači, a divljač najčešće leži tamo gdje je najgušće te svakako moramo odvezati psa.

Nakon što vodič odveže psa oblagivača ne smije mu davati nikakve upute glasom, pištaljkom ili na bilo koji drugi način. Pas treba oblagivati divljač cijelo vrijeme dok mu vodič ne priđe.

Vodič smije krenuti prema psu tek nakon 5 minuta neprekidnog oblagavanja na IPO-u, odnosno 10 minuta na radnom ispitu.

Pas se smije vratiti svome vodiču do dva puta bez da je oblagivao divljač, ali kod svakoga vraćanja mu se ocjena iz ove discipline snižava za jedan.

Bez obzira je li pas pronašao divljač slobodnim traženjem ili tragom, treba ocjenjivati samo način pokazivanja i oblagavanja.

Prilikom rijetkog oblagavanja s velikim stankama, te kraće oblagavanje bez da je našao odstrijeljenu divljač treba kazniti ocjenom iz ove discipline sukladno veličini odstupanja od idealnog rada.

Pokazivač kontrolnim predmetom, kao dokaz da je bio kod divljači, treba nositi u gubici kontrolni predmet pričvršćen za ogrlicu.

Ako se pas ne oglasi (oblagivač) ili se ne vrati (pokazivač) u okviru 10 minuta od kad je napustio vodiča, treba ga ocijeniti ocjenom 0.

Svako ponovno postavljanje na trag snižava ocjenu za jedan.

Ako pas ne pokaže zadovoljavajuće pokazivanje ili oblagavanje, rad iz ovih disciplina ne utječe na ocjenu iz rada na tragu.

Ako pas oblaživač ili pas pokazivač ošteti divljač ocjenjuje se ocjenom 0 iz discipline „ponašanje kod mrtve divljači“ i ne diskvalificira se, ali može dobiti samo III. nagradni razred i u radnu knjižicu mu se upisuje „radi samo na povodniku“.

Pas ne mora polagati disciplinu označavanje divljači, ali tada i ne dobija bodove iz ove discipline, ali ako vodič prijavi pa ne položi ovu disciplinu dobija ocjenu 0 i u radnu knjižicu se upisuje „radi samo na povodniku“, ali se ne diskvalificira pod uvjetom da ima zadovoljavajući broj bodova.

Ukupno vrijeme rada za označavanje divljači je 20 minuta.

Članak 14.

Ponašanje kod mrtve divljači

Prilikom pronalaženja nastrijeljene krupne divljači pas treba vodiču dati do znanja gdje se divljač nalazi, a nikako ne treba uništavati mrtvu divljač.

Pas mrtvu divljač smije njušiti ili lizati, eventualno je dozvoljeno da je kratko zgrabi za vrat i protrese, a čim se uvjeri da je divljač mrtva istu treba pustiti.

Ukoliko pas mrtvu divljač otvara, grize, jede, trga ili zakopava iz ove discipline može dobiti ocjenu 0, ali ga ona ne diskvalificira već može dobiti samo III nagradni razred, bez obzira na osvojeni broj bodova i u radnu knjižicu mu se upisuje „radi samo na povodniku“.

Članak 15.

Rad na prirodnom krvnom tragu

Za ocjenjivanje rada na prirodnom krvnom tragu divljač se ne smije namjerno ranjavati. Rad se smije ispitati jedino na tragu ranjene divljači ranjene prilikom obavljanja redovitih lovova dočekom ili skupnim lovom. Lovački savez ili društvo nakon ranjavanja poziva unaprijed najavljenog kandidata s psom da pristupi ispitu. Pri tome treba biti osiguran i rezervni siguran pas za potragu ako ispitanik zakaže. Osnovni cilj je utvrditi stvarnu kvalitetu psa u radu na prirodnom tragu ranjene divljači, povezanost vodiča i psa, karakter psa u kontaktu s ranjenom

divljači kako bi se stvorila centralna evidencija provjerenih pasa za potrebe lovačkih saveza i društava prilikom traženja visokovrijednih grla.

Kao divljač se smije upotrijebiti isključivo ranjena krupna papkasta divljač ili medvjed. Na ovaj ispit mogu se prijaviti psi stariji od tri godine s prethodno položenim ispitom u radu po umjetnom krvnom tragu, a vodiči moraju biti u odgovarajućoj kondiciji s pripadajućom opremom.

Ocjene su opisne. Ukoliko vodič položi ispit u radu po prirodnom krvnom tragu trošak sudaca i organizacije samog ispita pada na račun županijskog lovačkog saveza.

Članak 16.

Rad na krvnom tragu

Nakon što je divljač nastrijeljena i odbjegla, te se odluči da su stvoreni svi uvjeti za kvalitetan prirodni krvni trag vrijeme početka potrage određuju sudac i lovnik, odnosno lovočuvar u lovištu. Pri tome treba voditi brigu da divljač bude što prije dostrijeljena (da se skрати agonija divljači), ali i da divljač dovoljno iskrvari i izgubi snagu kako se ne bi digla i pobjegla još dalje. Iz znakova ranjavanja trebalo bi biti vidljivo mjesto pogotka divljači.

Pas treba mirno slijediti divljač po tragu, niskim nosom, što smirenije i preciznije prateći po zavojima, povratnim tragovima, po mirisnim izlučevinama mirisnih žljezda divljači i same krvi. Poželjno je da pas kao dokaz da se nalazi na pravom tragu pokaže vodiču krv, komadiće kosti, kože i dlake nastrijeljene divljači.

U svakom slučaju trag treba biti star minimalno 6 sati, a vrijeme traganja nije ograničeno.

Ukoliko je teren u koji je divljač ušla izuzetno težak za provlačenje (šikara), a postoje indicije da je divljač kroz njega samo prošla vodič smije zaobići teren i nastaviti potragu na drugoj strani šikare.

Ukoliko sudac (suci) i vodič utvrde da je divljač lakše ranjena (nije smrtna rana) i da daljnje traganje nema smisla smiju prekinuti potragu. Pretraga se smije prekinuti i ako pas ne pokazuje volju za traženjem i očito je da je potraga dotičnim psom gubitak vremena.

Ako je očito da pas pravi prevelike greške i više puta silazi s traga sudac smije prekinuti traganje s jednim i nastaviti s drugim iskusnim psom.

Za uspješno obavljen ispit pas mora vodiča i suca dovesti do divljači.

Članak 17.

Gonjenje divljači

Ukoliko pas pronade ranjenu divljač živu, a ona je još dovoljno snažna i spremna za bijeg vodič treba odvezati psa. Pas treba oblajavati živu divljač u mjestu i oblajavati je sve do odstrijela, a ako se divljač pokrene treba je glasno goniti.

Ukoliko pas nakon puštanja s povodnika pronade zdravu divljač i počme s gonjenjem treba što prije prekinuti s gonjenjem i napustiti zdravu divljač. Ako nakon ponovnog puštanja na trag ranjene divljači pas podigne zdravu divljač suci odlučuju da li će prekinuti s radom ili nastaviti raditi na povodniku.

Tolerira se sljedoglasno ili vidoglasno gonjenje divljači, ali pri tome u ocjembeni list svakako treba upisati da li se radi o sljedoglasnom ili vidoglasnom psu, a ako se pas ne oglašava prilikom gonjenja divljači upisuje se „ne javlja se prilikom gonjenja“.

Pri gonjenju treba obratiti pažnju na dužinu gonjenja i ustrajnost u gonjenju. Pas bi trebao barem 10 minuta goniti ranjenu divljač.

Najbolje je da pas ranjenu divljač goni do zaustavljanja, a zatim je oblajava do samilosnog hica ili udavi.

Članak 18.

Zaustavljanje i oblaivanje divljači

Umornu ranjenu divljač pas treba zaustaviti i daljnjim sustavnim napadanjem i oblaivanjem blokirati i zadržavati na mjestu sve do dolaska vodiča. Ukoliko se radi o sitnijim primjercima

divljači (srnećoj) pas je smije oboriti i udaviti. Ukoliko pas zaustavljen i oblažavanu divljač napusti prije dolaska vodiča i suca ne može položiti ovaj ispit.

Ranjenu divljač dostreljuje vodič.

Članak 19.

Označavanje divljači

Ova disciplina se ocjenjuje u slučajevima kada pas trag izrađuje slobodan bez povodnika, ukoliko je pregust teren pa je pas morao biti odvezan te zbog toga dođe sam do odstrijeljene divljači. Ako je pas pronašao ranjenu živu srneću divljač i pušten je zbog gonjenja i zaustavljanja divljači te je ranjenu divljač stigao i udavio također se ocjenjuje oblažavanje ili pokazivanje odnosno označavanje mrtve divljači. Pri tome treba razlikovati klasično oblažavanje od oblažavanja zbog straha od mirisa divljači pod utiskom da je divljač još živa. Pas mora oblažavati mrtvu divljač 10 minuta ili barem dok vodič ne dođe do njega.

Ukoliko je pas pokazivač pokazivanje mora biti kao klasično pokazivanje na ispitu u radu po umjetnom krvnom tragu i pas mora dovesti vodiča i suca do divljači i pokazivanje se ocjenjuje opisnom ocjenom.

Članak 20.

Opći dojam

Na kraju rada po prirodnom krvnom tragu sudac (suci) donose opći dojam o upotrebljivosti psa za krvne potrage, preporuku za korištenje i opis rada psa sa svim njegovim kvalitetama i manama u samom radu.

Ukoliko je pas pronašao mrtvu divljač po tragu dužem od 400 metara, ili je pronašao živu ranjenu divljač i oblažavao je do samilosnog hica ili je gonio najmanje 10 minuta položio je ispit.

Uspješno položen ispit upisuje se u radnu knjižicu s mjestom i datumom ispita te potpisom suca (sudaca), a izvješće o tome šalje se u Lovački savez.

Ispitu u radu po prirodnom krvnom tragu u pravilu psi pristupaju jednom u životu psa.

Članak 21.

Žalbe

Vodič psa na IPO-u, radnom ispitu ili prirodnoj potrazi po krvnom tragu može podnijeti žalbu na negativnu ocjenu rada psa (diskvalifikaciju) ili naformalnu grešku organizatora ili suca. Žalba se podnosi na dan manifestacije voditelju ispita u visini prijavnine. Ukoliko se riješi u vodičevu korist tada se vraća vodiču, a ako ne tada ostaje kao prihod organizatoru. O žalbi odlučuje komisija za žalbe koju sačinjavaju suci i voditelj ispita, a na osnovu ovoga i svih ostalih relevantnih pravilnika HLS-a.

Članak 22.

Završne odredbe

Ovaj Pravilnik donesen je od strane Izvršnog odbora HLS-a dana 27. travnja 2012. godine i stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik HLS-a
Đuro Dečak v.r.

OCJENSKA LISTA – RAD NA KRVNOM TRAGU

IME PSA: _____ PASMINA: _____

SPOL: M - Ž OŠTENJEN: _____ VLASNIK: _____

BR. ROD.KNJIGE: _____ MIKROČIP/TETOVIRNI BR.: _____

RED. BR.	DISCIPLINE		KOEFIKJENTE NT	ISPIT PRIROĐENIH OSOBINA		ISPIT U RADU PO KRVNOM TRAGU	
				OCJENA	BODOVI	OCJENA	BODOVI
1.	VODLJIVOST	NEVEZAN	4				
		VEZAN	2				
2.	ODLOŽIVOST	NEVEZAN	6				
		VEZAN	3				
3.	RAD NA KRVNOM TRAGU	BEZ POVODNIKA	30				
		NA POVODNIKU	20				
4.	OZNAČAVANJE DIVLJAČI	OBLAJIVAČ	10				
		POKAZIVAČ	10				
5.	PONAŠANJE KOD MRTVE DIVLJAČI		2				
OCJENA: 4 – VRLO DOBAR 3 – DOBAR 2 – DOVOLJAN 1 – MANJKAV 0 – NEDOVOLJAN		NAGR. RAZRED		I	130 - 160	180 - 208	
				II	95 - 129	140 - 179	
				III	70 - 94	110 - 139	

_____
(mjesto i datum)

_____
SUDAC (ovl.žig, potpis):

OCJENSKA LISTA – RAD NA PRIRODNOM KRVNOM TRAGU

IME PSA: _____ PASMINA: _____
SPOL: M - Ž OŠTENJEN: _____ VLASNIK: _____
BR. ROD.KNJIGE: _____ MIKROČIP/TETOVIRNI BR.: _____

Rad na krvnom tragu:

Gonjenje divljači:

Zaustavljanje i oblagavanje divljači:

Označavanje divljači:

Opći dojam:

Mjesto i datum: _____ Suci: _____
